

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethetni: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyiltér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A katolikus autonomia.

Pest, október 20.

I.

(G.) Azon fogalomzavar, mely a katolikus autonomia ügyében lábra kapott, lassanként oszlani kezd. A szenvedély felhevülését a józan megfontolás váltotta fel legnagyobb részt, s kétségkívül örvendese jele az időnek, hogy ma már csak elvétve olvasunk oly okoskodásokat, melyek a liberalismusnak a legellentétebb czélokra felhasználtatni szokott köpenyege alatt, vagy felekezeti ellenszenvből, vagy az egyszer elfoglalt posztó következetességéből megtagadják a katolikusok önkormányzati törekvéseinek jogosultságát, s anathemat kiáltván a már kész önkormányzati szervezetre, az országgyűlés beleavatkozásától reménylik, hogy megmenekülnek a katolikusoknak, úgy látszik bizonyos oldalról meglehetősen rettegett autonómiájától.

Még örvendetesebb jelensége az időnek az, hogy ezen ál-liberális argumentációk oly selejtes felfogást tüntetnek fel, melynek oka vagy magában a felfogás minőségében, vagy a védelmezett ügy gyengeségében, vagy a logikának más érdekek pressiója által előidézett aberrációjában kereshető.

Most csak ezek egyike idézheti elő azt, hogy valaki komolyan azt követelje egy az államban szabadnak declarált testülettől, hogy önkormányzatát ne úgy, mint az az „új államtani fogalmak“ szerint rendén lenne, szabadon, önállóan, minden külbeavatkozástól menten önmaga állapítsa meg, hanem kikérje és megvárja az államnak akaratát és parancsát arra nézve, hogy ezen önkormányzatának legbensőbb ügyeit miként rendezze el.

Isten mentsen meg, hogy tagadjuk az állam superinspectionális jogát. De ez a jog a végrehajtó hatalom körében fekszik, mely nem zárja ki azt, hogy a katolikusok kizárólag saját akaratuk szerint rendezzék belkormányzatukat állami törvényeink keretén belül. A congressus szervezési munkálata pedig átnyújtván a katolikus egyház legfőbb kegyurának, az mint magyar alkotmányos fejedelem áttette e munkálatot a magyar miniszteriumhoz, mint a végrehajtó hatalom képviselőjéhez, és a mint a congressus többsége nyíltan kijelentette, hogy csakis ezen uton kívánja önkormányzatának életbeléptetésére a felhatalmazást.

Ugyan mit jelenthet tehát az „új államtani fogalmak“ szerint az a panasz, hogy az állam tudta és beleegyezése nélkül akarják a katolikusok ügyeiket rendezni?

Talán bizony még azt is kihoznák bizonyos oldalról ezekből az új államtani fogalmakból, hogy az állam eszméjének egyik személyesítője, a különféle elemekből álló országgyűlés határozza el, mi üdvös, mi hasznos, mi czélszerű a katolikusok egyházi belügyeire nézve.

Oh az az ál-liberalismus! Menyi alattomos czélzat, menyi önző érdek és korlátolttság, menyi álnokság talált már annak leple alatt biztos menhelyet! Napjainkban ez váltotta fel Aesop hirhadt oroszán bőrért, melynek az a hátránya volt, hogy nem elég jól takart.

Midőn például valaki előáll fontos arcz-

zal, s meséli nagy bölesen, hogy bár nagy súlyt fektet a multa, de abban nem talál jog-címet, mely a katolikus egyház önkormányzati jogát igazolná, melyet tehát már csak ezért sem tart igazoltnak, — az ájtatos és hívő közönség nagyot bólint fejével s elhiszi neki; mert ép oly kevéssé ért hozzá, mint mentora.

Sokaknak talán furesának fog feltűnni, hogy valaki a változott viszonyok folytán előállott új szükségre, melyre őseink talán soha nem gondoltak, — hogy azon segítve legyen, — a multból keres jogcímet; mások előtt még sajtáságosabb lesz az, hogy valaki a katolikus egyház önkormányzatát más egyház hasonló kezdeményezésével semmiképen sem akarja analogiába hozni. Hanem ezek a serupulusok csakhamar elhangzanak, és az ál-liberális férfunak igaza lesz.

Azt nagyon gyakran tapasztaltuk, hogy más hitfelekezettiek részéről, különösen protestánsok által tétetett legtöbb ellenvetés a katolikus autonomia ellen. Megismerjük, hogy talán nem is felekezeti szempontból; de saját-ságosaknak tartjuk ezen ellenvetéseket főleg azért, mert hiszen a protestánsok támogatásán élvezték már az önkormányzati jogot hazánkban, mielőtt az 1791. XXVI. t. cz. meghozatott volna, vagyis mielőtt az „állam“ abba beleszólt volna. Ugyan, talán bizony a liberális felfogás annak ellenkezőjét tartja, hogy quod uni justum alteri aequum?

Vagy igaz, itt azután már az „új államtani fogalmak“ kezdődnek s csak régen volt szabad, és akkor is csak a protestánsoknak saját kedvük szerint szervezkedni.

De talán igaztalanok is vagyunk. Azok az urak, kik a régi és új államtani fogalmak közül mindegyiket a maga helyén oly ügyesen tudják alkalmazni, talán nem is bírnak a fent jelzett tényről tudomással. Meglehet, s ment-segűkre szivesen elhisszük nekik Deha a régít nem tudják, annál jobban tudhatnák a jelenlegi viszonyokat, s ha a katolikus autonómiáról cikkeknek irnak, mindennek előtt legalább egyszer elolvashatták volna a congressus által megállapított önkormányzati szervezetet.

Akárhányszor hallja az ember, s oly komolyan és jelentősegteljesen hangsúlyozni, mintha nem is lehetne másképp, hogy az állam veszélyeztetése nélkül autonómiát nem lehet adni a katolikusoknak, az állam ezen roppant számu tagjának, mert ezek más horribilis dolgok mellett még — adót is vetnek ki. Ez hat, még pedig oly nagyon, hogy maguk a katolikusok is elijednek ettől az adóztató önkormányzattól.

Azok a tudós férfiak, kik ezt hirdetik, hallottak valamit messziről harangozni. A katolikus nép ugyanis jelenleg is viseli az egyházközségekben az egyházi és iskolai szükségletek fedezésének némi részben terhét; viseli ép úgy, mint más egyházak hivi. A congressus azonban szükségesnek tartá, ne hogy a néptulterheltség, e tekintetben bizonyos ellenőrzést szabályozni. Hogy pedig ez csakugyan így van, annak legpraegnansabb bizonyítéka az, hogy a katolikus congressusnak a szabályzatban részletesen felsorolt jövedelmei közt egy szóval sem tétetik erről említés.

Mindezt azonban az illető jó urak nem

tudják. Persze, hiszen úgy kell feltüntetni a dolgot, hogy ezen adót a katolikus congressus találta fel, s mintha arról semmiféle felekezet sem tudna eddig semmit. Azért lesz azután egyszerre veszélyes az államra nézve az, a mit valamennyi felekezet létezése óta gyakorolt szüntelen.

Ha valaki azután azt mondja, hogy ő csak oly katolikus autonómiát fogadna el, melyből a hierarchia kizártnék, ezzel csak azt mutatja meg, hogy nincs fogalma az egyházi önkormányzat lényegéről és követelményeiről. Az egyházi önkormányzat az egyház alkatelemeit kell hogy magában foglalja, ez a sine quanonja minden önkormányzatnak. Ott, hol egyik, vagy másik kizártnék, az önkormányzat helyett létrejönne az anarchia, mely nem oly ártatlan a közönséges élet örökké működő viszonyai, mint némely böles férfiú eszméi körében. Ugyan csak kísértené meg bárki is a protestánsok önkormányzati gyűlekezeteiben a papság paritásán nyugvó részvételi jogát csak oly számarányra is redukálni, mint mi katolikusok a hívek számarányának analogiája szerinti csak kell.

A ki komolyan hiszi, hogy jöhet létre oly katolikus autonomia, melyből a katolikus egyház egyik legfőbb tényezője, a hierarchia, (pedig hogy csakugyan egyik legfőbb tényezője, azt ép oly kevéssé lehet eltagadni, mint azt, hogy az önkormányzat, az új államtani fogalmak szerint is csak valamely testület összes tényezőinek közreműködésével és részvételével jöhet létre ésszerűleg) kizártnék, s a ki oly autonómiát tud képzelni, mely a hierarchia minden befolyásától független s erre példát mutat az országgyűlésben, mely e szerint szintén független lenne a végrehajtó hatalom minden befolyásától, — az ép oly kevéssé bírja felfogni az önkormányzat lényegét és követelményeit, mint a mily sötét tájékozatlanságban látszik lenni a parlamentaris factorok működése és viszonya iránt.

Kétségkívül örvendetes, hogy ma már ilyen alig számbavehető ellenvetésekkel van dolgunk; de ép ez kellene, hogy ösztönözné a katolikusokat arra, hogy kétségbevonhatlan önkormányzati jogaiknak megadását sürgetni s követelni iparkodjanak.

Delegatio.

A magyar delegatio okt. 19-ki ülését Majlath Antal elnök tíz óra után megnyitván, Széll Kálmán olvassa a mult ülés jegyzőkönyvét, mely észrevétel nélkül hitelesítettik.

Felolvastatik ezután a tengerészeti költségvetés, a mint az az osztrák delegatiohoz átfog küldetni,

Ezután Bujanovics Sándor olvassa az albizottság jelentését a II czimre „Felsőbb parancsnokságok és törzsek.“ A kormány követelése 1.962,477 ft, a mi a mult évhez képest jelentékeny emelkedés, s a miben e vezérkar személyes pótléka, a hadosztályi és dandár-parancsnokság betöltése bir legfőbb részzel.

Az albizottság utalva a tisztek fizetésének, csak az imént történt felemelésére, a vezérkar fő-és törzstisztszéi személyes pótlékára előirányzott 80,400 forintot törleendőnek;

a parancsnokságoknak a kellő rangfokozat-

ban levő tisztekkel való betöltésére előirányzott 108,210 frtot, utalva arra, hogy valamennyi parancsnokságnak a megállapított rangfokozatban álló tisztekkel rögtön való betöltése nem szükséges, sőt nem is kívánatos, 70,000 ezer frtra leszállítandónak véleményezi, s megszavazásra a fizetésemelés számbavételével 1.800.719 frtot ajánl, a mit a bizottság el is fogad.

A III. czim: hadtestületek s hadcsapatokra való általános költségek. A kormány előirányzata, 24.327,321 ft.

Az albizottság a szabadságolási kiadásoknál s a hadcsapatokra való egyéb költségeknél megtakarítást lehetségesnek tart, főleg azon oknál fogva, mert az ezredeknél hadkiegészítő kerületeikbe vagy azok közelébe történt állandó elhelyezése, valamint az ujonczoknak a három éves törvényes sorhadi szolgálat egész ideje alatt szolgálatban tartása következtében a szállítási és szabadságolási költségeknek szükségképp le kell szállniuk.

Mindezek figyelembevételével az albizottság a III. czim szükségletére, az előirányzott összegből 187,321 ft-nak törleléssel (miből az utólag elfogadott fizetésemelés levonandó) 24.159,173 ft megszavazását ajánlja.

Benedek Sándor tábornok hadügyminiszteri képviselő ajánlja az egész követelés megszavazását

Szen Kálmán oly csékélynek találja a Jónak¹⁰⁰ nást, mely alig teszi az egész összegnek a 100 %-át, hogy az alig lesz érezhető. Ajánlja az albizottság jelentését.

A bizottság egyhangulag az albizottság jelentését fogadja el.

A IV. czim a katonai szekerészet, melyre az albizottság 339,000 ftot vél megszavazandónak. A bizottság elfogadja.

V. czim. Katonai képzőintézetek. A kormány előirányzata e czim alatt 1.113,068. Az albizottság — a fizetés-emelés számbavételével — 1 millió 103,068 ftot vél megszavazandónak, a mit a bizottság meg is szavaz. Következik a VI. czim: élelmezési raktárak. A kormány követelése 608,350 ft; az albizottság javaslatára a bizottság 573,645 ftot szavaz meg.

A VII. czimnél — ágy-raktárak — a kormány által kért 36,778 ft egészen megszavaztatik.

Egészen megszavaztatik a ruházati rakhelyekre előirányzott 132,500 ft, s a IX. czim alatt műszaki tüzésre előirányzott 2.844,507 forint.

A X. czim alatt szekerészeti szerrakhelyek szintén az egész 1.101,167 ft szavaztatott. Az utászi hadsereg szintén az egész 29,500 ftnyi előirányzatot megszavaztatott.

A XII. czim — katonai hadmérnöki építészeti igazgatóságok alatt a kormány előirányzata 2866 a) bizottság 2.375,939 ft megszavazását hozza javaslatba, mit a bizottság el is fogad.

Itt az albizottság a következő hat. javaslatot ajánlja elfogadásra az orsz. bizottságnak.

Határozati javaslat.

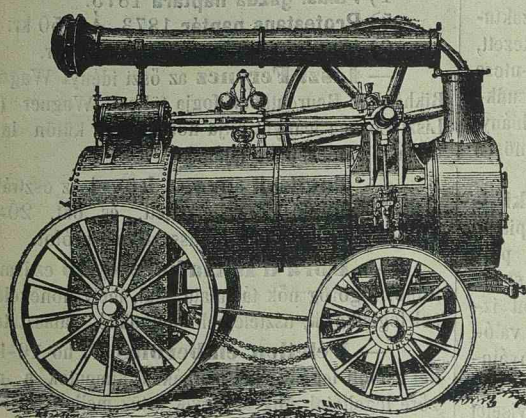
Az országos bizottság felhívja a közös hadügyminisztert, hogy a katonai kincstári épületek ügyét kimerítő tanulmányozás tárgyává tegye, és ennek alapján azon épületeket, melyekre a hadügyi kormányzatnak nincs elkerülhetlenül szüksége, kijelölje, a közös hadügyminiszterium kezeléséből kiváltsa, és az azok fentartására szükséges összegeket a legközelebb előterjesztendő költségvetési előirányzatból kihagyja.

Ezen határozati javaslat hozzájárulás végett a birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok országos bizottságával közlendő.

A bizottság elfogadja e javaslatot.

A XIII. czim alatt katonai földrajzi intézet a kormány követelése 394,905 ft. Az albizottság az egész összeget megszavazásra ajánlja, mit a bizottság el is fogad.

GŐZCSÉPLÉSI FELHÍVÁS.

Alóltak egész tisztelettel tudomásra hozták a nagyérdemű földbirtokos és haszonbérlo közönségnek, miszerint

hat gőzcséplő gépüket, melyek az ország-
nak különböző helyeiben működnek,

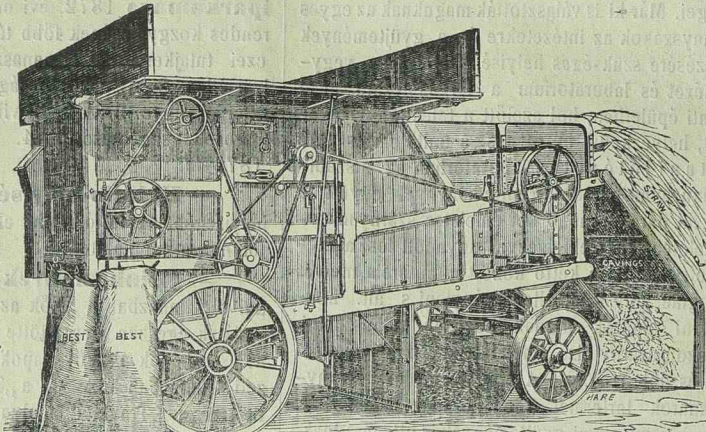
a felvállalt munkák bevégezte után ha még valaki igénybe venni kívánna,

Erdélynek bármelyik részében cséplés végett átengedik,

szíveskedjék csépléti szándékát alóltakhoz mentől előbb meg-
enni. Feltételeink előnyösök és nagyon kedvezők.

Kolozsvárt, október 7-én 1872.

Berei és Merza.

2186 — 1872.

(584) 3-3

Hirdetmény.

Az erdélyi összes m. kir. sobányasznál 1873 és 1874-ik években következő ken-
der kötelzetek szükségeltetnek.

darab	Megnevezése a kötelzeteknek és a sobánya hivataloknak hová ezek szükségeltetnek.	Átmérő	súly	S z á m		
		B é c s i hü- velyk	öl	mázsa darab- jától	kő- zónsá- ges ág	szál.
8	Járgány kötel ebből 4 drb. Ujvárra 4 drb. Tordára	2 1/2	100	8	4	16 320
2	" " Parajdra	2 1/2	65	8	4	16 320
4	Vida kötel M.-Ujvárra	1 3/4	60			
8	" " Parajdra	2 1/4	36			
40	" " Tordára	1 1/4	12			
6	" " Parajdra	1	36			
20	Tábla kötel Parajdra	1 1/2	3			
14	" " Deésaknára	1 1/2	4			
60	" " Tordára	1	3			
40	" " Vizaknára	1	4			
100	" " M.-Ujvárra	1	6			
6	" " Parajdra	1 1/4	6			
55	" " Deésaknára	1	4			
100	" " ebből 60 Tordára, 40 drb. Vizaknára	1	5			
308	Nagy málna 1 ^o négyszögben M.-Ujvárra 150, Deésak- nára 56, Tordára 72, Vizaknára 30 drb.			80, 85		
260	Istrang, M.-Ujvárra 80, Vizaknára 50, Deésaknára 130 d.	1/2	4			
12	Istrang Tordára	1/2	10			
20	Csapósínor	2"	25			
8	" Parajdra	2"	8			
8	" "	3"	12			
30	Csüngező zsinor Parajdra	1 1/2"	5			
20	Közönséges spárga	2 1/4"	5			
6	Torony óra-kötél	1/2"	5			

Fentebbi szükségleteknek beszerzése végett folyó év **november 5-én d. e. 10. órakor**
az alólt m. k. sobánya hivatal iródájában zárt írásbeli árlejtés fog tartatni.

Az ársökentési ugy a kötével feltételei a rendes hivatali órákban megtekinthetők.

Az ajánlatoknak 50 kros bélyeggel és 5% bánatpénzzel ellátva kell lenniök.

Kelt M.-Ujvárt, 1872 október 12-én.

A m. k. sobányahivataltól.

Fogfájás!

Legyen az bár csúszos természetű,
vagy odvas fogak következménye, Dr.
POPP J. G.

Anatherin-szájvize

által biztosan enyhíthetik. Tartós hasz-
nát mellett mérsékli a fogak ér-
kenységét időváltozás ellen, s így a
fájdalom ismétlését megakadályozza. Igen
jel-snek mutatkozik szagos lélegzés
mellőzésére is.

Ára 1 ft 40 kr o. ért.

Dr Popp J. G. fog-ólama.

E fog-ólam azon porból és folya-
dekből áll, a mely odvas és nedves
fogak betömésére használtatik, hogy
eredeti alakjukat visszanyerjék, s a
redvesség tovább terjedését megá-
tolja, a mi által az ételmaradékok le-
rakódása, valamint a nyál és egyéb
folyadékok meggyűlése, a csontanya-
gok további lazulása a fogidegekig
(miből fogfájás ered) megakadályoz-
tatik.

Egy doboz ára 2 ft 10 kr o. ért.

Kaphatók: Kolozsvárt **Binder J.**, dr.
Hintz Gy., **Engel J.** és **Wolff**
gyógyszerészek és **Károly J. Tor-
dán**; **Wolff** gyógyszer. Deesen: **Kr-
mer Sámuel** és **Both** gyógyszer. Dé-
ván: **Bosniaki** és **Gergely S. Len-
gyel** gyógyszer. Medgyesen: **Folbert**
gyógysz. N.-Enyeden: **Oberth J.** gyógy-
szerész M.-Vásárhelyt: **Fogarasy D.**
Szászvároson: **Leonhardt.** Sz.-Ré-
genben: **Traugot** és **Wachner** Zi-
lahon: **Weisz** gyógyszer. Szilágy-Som-
lyón: **R. Tarsa** Ign. Szamosújvárt:
Piacsintár és fia gyógyszer. Bethlen-
ben: **Bernárdi** gyógyszer. B.-Hunyadon:
Hócz gyógyszer. Tekében: **Wagner**
gyógysz. Gy.-Fehérvárt: **Biró M.** gyógy-
és **Csikó K.** Balászfalván: **C. Schiesl**
gyógysz. Bőszörményben: **Lányi J.**
gyógysz. Nagy-Bányán: **Papp** gyógyszer.
Nagy-Károlyban: **Jellinek** gyógyszer.
Szinyér-Váralján: **Gerber** gyógyszer. N.-
Szebenben: **Sill Mih.** **Müller** gyógyszer.
Zónter, **Steiner** Brassóban: **Fabik**
gyógysz., **Jekelius** gyógyszer. Seges-
várt: **Teutsch J. B.** **Misselbacher.**
Beszterczen: **Dietrich** és **Fleischer.**
Tergovits Ed., **Nussbeck**, **Tex-
toris G. M.** Gy.-Szt.-Miklóson: **Mi-
hó M.** Sz.-Udvarhelyt: **Beczási Ern.**,
Temmer E. Brassóban: v. **Müller**
gyógysz. uraknál.

1-2
Egy leány valamely jó hához, ki-
sebb gyermekek mellé
mint nevelőné

kíván bejutni.
Beszél németül és magyarul. Bővebb értesí-
tést ad a szerkesztőség.

(588) 1-1

A kolozsvári m. kir. tudomány-egye-
temen az 1872/3 tanévre a beiratások f. é.
november 2-tól 15-ig fognak tartatni,
mi ezennel köz tudomásra hozatik.

Kolozsvárt, október 23-án 1872.

Az egyetemi tanács.

(589) 1-1

A kolozsvári m. k. tudomány-egye-
temen az 1872/3 tanévre 20 állami oszt-
töndij levén a négy karbeli egyetemi tanu-
lók számára egynek-egynek 300 forinttal
kiosztandó, azok, kik erkölcsi, tanulási és
más minőségök által a nevezett ösztöndi-
jakra érdemeseknek vélik magukat, folya-
modványaikat f. évi **november 20-ig**
adják be az egyetemi tanácshoz.

Kolozsvárt, október 23-án 1872.

Az egyetemi tanács.

(590) 1-1

Azok, a kik a kolozsvári kir. tudo-
mány-egyetem hivatalaira (gondnok, quae-
stor, ellenőr, tanács-jegyző irnok) 4 dijnoki
és 15 szolgai állomásra még netán pályázni
kivánnának, kérvényeiket a tud. egyetem
rektorához f. hó **25-ig** adják be.

Kolozsvárt, október 23-án 1872.

Az egyetemi tanács

(585) 2-3

!!Sajtolat élesztő!!

naponta frissen, kitűnő mi-
nőségben, bécsi font számra
50 o. ért. krjával kapható
főraktárunkban

Brassóban.

Untere Purzengasse 520 sz. a.

Schmidt F. Türk J. és társa.